Nhật tụng Kālāma – Kinh tạng trích diễm

Kinh Đông Đường – 15/11/2026

Kalama tri ân cô Diệu Hỷ ghi chép.

Thưa bà con, bài kinh sáng nay chúng ta học là 1 trong 10 bài kinh trong Tam Tạng Pali một người sơ cơ mới tìm đến với Phật giáo nên đọc. Vị trí có thể là bài số 1.
Tại sao chúng tôi nói như vậy?
Bài kinh này có điểm đặc biệt là đức Phật hỏi ngài Xá Lợi Phất là người đệ tử số 1, người đệ tử hàng đầu về trí tuệ, đệ nhất về trí tuệ trong vô lượng người đắc đạo dưới sự hướng dẫn của đức Phật.
Ngài Xá Lợi Phất là người duy nhất khi đến từ giã đức Phật để viên tịch thì Ngài có đứng dậy tiễn ra cửa, chuyện này đức Phật chưa từng làm cho bất cứ ai. Ngài Xá Lợi Phất là người duy nhất khi đến từ giã đức Phật để viên tịch đức Phật tiễn ra cửa. Ngài đang ngồi, Ngài đứng dậy, bước ra cửa tiễn. Cho nên, vị trí, vai trò, ý nghĩa của ngài Xá Lợi Phất lớn lắm.
Theo kinh điển Pali, một người đủ duyên chứng thánh, khi họ chứng thánh dầu chỉ là cư sĩ như bà Visākha 7 tuổi đắc Tu Đà Hườn hay ngài Tissa 7 tuổi đắc A La Hán. Dầu họ mấy tuổi, khi họ chứng thánh thì Khả năng giác ngộ của họ không cần chỉnh sửa, không cần nâng cấp nếu họ đắc A La Hán. Nếu họ đắc Tu Đà Hườn thì trời có sập, trái đất có thành bụi thì niềm tin, nhận thức của họ không hề thay đổi, dầu họ mới 7 tuổi thôi. Vậy mà trong bài kinh này người đức Phật hỏi lại là nhân vật số 1 trong hàng đệ tử của Ngài.
Chuyện rất đơn giản. Đức Phật Ngài hỏi ngài Xá Lợi Phất có tin Tín, Tấn, Niệm, Định, Tuệ nói riêng 37 Bồ Đề phần nói chung, bởi vì 5 cái này chính là 32 cái còn lại trong 37 Bồ Đề Phần, có tin tu tập 37 Bồ Đề phần/ tu tập Tín, Tấn, Niệm, Định, Tuệ có thể dẫn đến giải thoát hay không?
Câu hỏi đó chính là thắc mắc, thao thức của tất cả phàm phu chúng ta. Lúc mình cao hứng thì mình tin Phật. Khi va chạm với sự thật của đời sống, khổ quá, sướng quá, tiện nghi quá, bất tiện quá thì niềm tin đó bị thử thách, bị thử nghiệm.
Cho nên ngài Xá Lợi Phất nói, đối với người có thân chứng, thể nghiệm, thực tập, thực nghiệm, thực chứng thì niềm tin của họ không phải niềm tin vay mượn từ người khác (*Paresaṁsaddhāya – niềm tin vay mượn từ người khác*) Tin bằng niềm tin của người khác - mình quý ai tin theo niềm tin của họ. Trong khi nếu mình có nhận thức thông qua thực tập, thực nghiệm, thực chứng thì niềm tin đó không phải thứ niềm tin vay mượn.
Khi chúng ta nghèo, dốt, sống khổ, sống thiếu tiện nghi chúng ta nhìn cuộc đời khác, nhìn Phật pháp khác. Hôm nay chúng ta có Tesla, có iPhone, có smartphone, chúng ta biết touchscreen, màn hình quẹt ngón ra sao, chúng ta có thể tiếp xúc người từ bên này đại dương thấy người bên kia đại dương đang uống trà với làn khói bốc lên ngay lúc vừa rót xuống, chúng ta có thể ăn sáng ở đất nước này, ăn trưa quốc gia khác, tối ngủ quốc gia khác; chúng ta

có thể ngồi trên hành tinh này quan sát những chiếc xe tự hành trên Sao Hoả được. Nhà Trắng gồm bà Hilary Clinton, hoặc ông Obama có thể ngồi ngay nhà trắng quan sát cuộc truy đuổi Osama Bin laden chỉ trễ 1,2 giây thôi là tất cả những hình ảnh diễn ra trong nhà Osama chuyển ra ngoài khơi, ngoài khơi chuyển qua Mỹ trong vòng tích tắc thôi. Văn minh như vậy.
Với chừng đó tiện nghi, với chừng đó điều kiện nghe, nhìn xuyên thấu về di chuyển, xê dịch chúng ta tưởng chúng ta làm chủ thế giới. No.
Ngày chúng ta không có khả năng sống, khả năng xê dịch giải quyết vấn đề chúng ta như đứa bé. Khi chúng ta lớn lên chúng ta có văn minh khoa học, điều kiện công nghệ để quan sát, thưởng thức, để làm việc về thế giới chúng ta tưởng Phật sai. No.
Thế giới vẫn vậy thôi. Có điều, ngày xưa chúng ta là những đứa bé chỉ biết đất sét, ăn ngủ trong vòng tay mẹ. Giờ chúng ta trưởng thành, có bằng đại học, có phương tiện, có điều kiện tiếp xúc, xử lý, cọ xát thế giới nó khác đi một tí. Nhưng thế giới cũng vậy thôi. Từ một đứa bé trở thành ông luật sư, ông bác sĩ, ông kỹ sư, ông viện sĩ, một nhà khoa học, thế giới vẫn vậy nhưng khả năng cảm nhận mình mỗi lúc mỗi khác. Nó vẫn vậy.
Kinh Phật dạy: Dầu đức Phật có ra đời không thì thế giới vẫn Vô Thường, Khổ, Vô Ngã; vẫn sanh già đau chết, vẫn là thế giới của đoạ đày của thiện ác, nhân quả, của sanh và diệt, của chớp tắt.
Có nhiều chuyện chúng ta phải nhớ: Thế giới luôn vậy, chỉ khác đi là tuỳ hoàn cảnh, điều kiện mình tiện, phương tiện mình có mình quan sát khác đi tưởng nó khác. Nhưng nó vẫn vậy thôi. Chúng ta từ chỗ hiểu lầm đó, với sự phát triển như vũ bão của khoa học hiện đại, nhiều người đâm ra nghi ngờ đời sống tâm linh.
Chúng ta phải nhớ rằng: Thế giới luôn vậy. Chỉ có mình thôi. Mình tuỳ lúc, tuỳ môi trường, điều kiện, hoàn cảnh chúng ta có cảm nhận khác về nó.
Tại sao nãy giờ chúng tôi nhấn đi nhấn lại chỗ này?
Muốn tin Phật Pháp chuyện đầu tiên phải có nhận thức. Muốn có nhận thức – phải có kiến thức.
Kiến thức đầu tiên của Phật pháp là: **Đức Phật xác nhận rằng Chúng ta có là ai đi nữa, miễn còn hiện hữu đều do các điều kiện mà có mặt; có mặt rồi chắc chắn có lúc vắng mặt.** Chúng ta không thể nắm giữ muôn đời những gì mình có, chúng ta không thể đời đời ở bên người mình thương, sở hữu thứ mình thích. Không bao giờ có chuyện đời đời.
Chuyện quan trọng nữa, Ngài dạy mình hiểu những gì mình thấy đẹp, thơm, ngon, những gì mình muốn nắm giữ nó không đứng yên cho mình nắm, nó luôn luôn chớp tắt. Cái thích của mình nó đi ra từ cái căn cơ, nền tảng, tiền nghiệp và khuynh hướng tâm lý cũng như môi trường sống. Cho nên cái hạnh phúc và đau khổ đi ra từ thích ghét. Mà Thích – ghét đi ra từ Chúng ta là ai? Chúng ta ở đâu? Chúng ta đang có cái gì? Chúng ta đang thiếu cái gì? Từ việc mình có cái gì, thiếu cái gì dẫn đến chuyện chúng ta nhận thức, đánh giá, cảm xúc thế giới này ra sao.

Chúng ta tưởng hôm nay có những phương tiện công nghệ là ghê gớm. No. Chúng ta không hề ngờ cách mình 1cm thôi có vô số chúng sinh. Tôi chỉ nói chúng sinh hạ cấp, con ruồi, con kiến, con gián nó cảm nhận thế giới khác mình. Khả năng sinh tồn của nó khác mình.

Mình là con người mình còn bị ảnh hưởng triệt để bởi những thứ: Dưỡng khí - thiếu là chết liền; chúng ta còn sống trong sự tác động của trọng lực, gravity, của hấp lực trái đất; chúng ta còn bị giới hạn trong tốc độ ánh sáng, không có khả năng xuyên thấu đất đá, cây cỏ. Chúng ta không có khả năng đó.

Chỉ cần 1 bức vách mỏng bằng plastic, bằng acrylic, nhôm, thiếc là mình chịu chết rồi, hoặc lưới cá trùm lên người mình là mình chết rồi, mình không có khả năng ra khỏi cái đó. Mình bị giới hạn bởi rất nhiều thứ. Hôm nay mình chạy Tesla, tay cầm iPhone mình nghĩ mình là ông chủ của vũ trụ, coi đã không? Mình không có khả năng xuyên không. Chúng ta còn phải bị ảnh hưởng bởi hấp lực trái đất, giới hạn trong tốc độ ánh sáng, nói gì loài khuất mặt khuất mày.

Trong kinh nói các vị thọ thần, tốc độ ánh sáng, hấp lực với họ là zero, ngay sau hè mình đó, chứ đừng nói cõi này cõi kia cách mình triệu năm ánh sáng, mệt lắm. Hoặc những môn thân ngoài cửa, với họ sức hút trái đất, tốc độ ánh sáng chẳng là gì. Họ coi nó buồn cười lắm. Những thứ nhân loại bỏ một đời cày xới, làm trâu làm ngựa, kiếm tìm, đầu tư, tích luỹ, sở hữu, thưởng thức, hưởng thụ như vàng bạc, kim cương đối với tất cả những chúng sinh khác ngoài nhân loại nó là số không, zero. Đối với con ruồi, con gián, vàng bạc kim cương là zero. Với những chúng sanh dưới nước, trong lùm, trong bụi, côn trùng, cá cua rùa rắn,… nó nhìn những thứ đó đối với nó là zero. Đúng một thứ duy nhất là con người với nhau mình mới trân quý cái đó.

Sáng nay tôi nhấn mạnh cái đó.

Niềm tin của mình vào cuộc sống rất trẻ con, trẻ con ghê lắm.

Chốt lại điều rất quan trọng: Thế giới này phát triển đến đâu chúng ta vẫn phải già, chết; Chết đi đâu thì trời biết.

Càng văn minh, tiện nghi khả năng sa đoạ mình càng lớn vì cắm đầu thưởng thức, hưởng thụ chúng ta không chuẩn bị cho quãng đường phía trước. Cứ cắm đầu, vùi mặt vào công nghệ chúng ta không có thời gian cho riêng mình, cho đời sống tâm linh tinh thần. Chứ đừng tưởng chúng ta ở thời đại mới có thể làm lơ đời sống tâm linh, không cần nhìn về đưc Phật. Không có.

Tại chúng ta không sống tỉnh thức rồi mình không tin lời Phật, nếu có là niềm tin vay mượn từ người khác.

Ngài Xá Lợi Phất thưa với đức Phật, ngài nói, con thấy rồi con tin, không phải bằng niềm tin vay mượn từ người khác. Đa phần phàm phu chúng ta tin là do khổ quả, vào chùa nghe tăng ni, kinh sách phán như vậy đó, mình tin. Nay mai mình đổi đời là mình quên Phật liền, niềm tin đó do sư phụ, do tăng ni, do kinh sách cho mình chứ tự thân mình không có. Thứ niềm tin đó xài không được.

Giống ba má mình, mình biết bằng đó là má mình bằng bao nhiêu bằng chứng. Đằng này mình là đứa bé mồ côi 50,60 năm trời; trong thân phận không biết cha, mẹ là ai, đùng cái người ta dắt đến một ông bà nói đó là ba, má mình. Khó lắm. Trừ khi xác định AND, rồi đưa bao nhiêu hình ảnh, sổ tay, nhật ký, nhân chứng còn sống, ... rồi mình mới tin là ba má nhưng chắc gì mình thương nổi. Chuyện cụ thể, rõ ràng, điển hình, minh bạch như vậy đó mà mình còn lăn tăn, lấn cấn, thương không nổi. Tin thì cũng tin nhưng đôi lúc cũng nghi ngờ những kết quả xét nghiệm của khoa học. Cụ thể như vậy mình còn nghi nói gì Phật pháp.

Chốt lại. Chúng ta lấy kinh hiểu kinh, chúng ta có 2 bài kinh rất là quan trọng để hiểu bài kinh này, chúng ta có cả rổ bài kinh:

- Chẳng hạn bài kinh Ngài dạy: Cả đời Ngài hoằng pháp chỉ dạy 2 điều- Xác định Mọi hiện hữu là khổ, Đam mê gì cũng là đam mê trong khổ, không đam mê nữa là con đường thoát khổ. Ngài dạy có 2 điều thôi: Khổ & Con đường thoát khổ. Khổ là gì? Là mọi hiện hữu; con đường thoát khổ là gì? Là đừng dính mắc trong hiện hữu nào nữa. Hai cái đó phải trở thành máu, dưỡng khí của mình mình mới tin Phật.
- Một bài kinh nữa, Ngài xác định rằng: Dầu chư Phật có ra đời hay không thì mọi thứ trên đời vẫn xuất hiện dưới sự tác động của các duyên; có mặt rồi cũng có lúc mất đi, dù trong bất cứ hình thức nào.

Chúng ta dốt lắm, chúng ta trẻ con lắm, chúng ta thấy những gì mình có là tất cả; Nó chẳng là gì so với vũ trụ, những gì mình có chẳng là gì với 1 đất nước, một châu lục, một bán cầu, và cả hành tinh,... Chẳng là gì hết. Một chuyện nhỏ xíu thôi. Chúng ta lên mặt trăng, sao Hoả nhưng đại dương mình chỉ biết 1/5 thôi. Diện tích Mỹ & Trung Quốc tương đương nhau đều hơn 9 triệu km2, vậy mà diện tích sa mạc Sahara tương đương diện tích nước Mỹ. Chúng ta không biết gì về nó hết. Các nhà khoa học biết về nó thôi. Mình chỉ biết nó là vùng sa mạc, cát nóng mênh mông, không gì sống nổi. Hết. Chúng ta gọi nó là một thiên thể cũng được vì chúng ta không biết gì về nó hết. Chỉ riêng Sahara là mình đã không biết gì.

Cái này còn thảm nữa: Ngay tấm thân này, mấy chục kí-lô mình không biết tế bào não tám mươi mấy tỷ, mạch máu mình dài trăm ngàn km. Chúng ta không biết giấc mộng bất tử là bất khả. Mạch máu mà nó 100.000 km. Nó li chi lắm, khả năng nó bị nghẹt lớn lắm. Tế bào não mình 80-90 tỷ, thử hỏi nó li chi như vậy chuyện nó trục trặc dễ lắm. Mình không biết chuyện đó. Mình dễ chết, trọng bệnh, mất trí nhớ, bị liệt, mất cảm giác lắm. Dễ lắm. Mong manh lắm.

Cho nên, phải sống tỉnh thức bằng Chánh niệm & trí tuệ liên tục & Thường trực để thấy: Trong một giây, một phút của mình thân tâm này khổ nhiều hơn vui. Một giờ đồng hồ tâm bất thiện mình nhiều hơn tâm lành; Cảm giác dễ chịu của thân xác và tâm lý ít hơn cảm giác khó chịu. Cảm giác thiện lành ít lắm. Khi cái ác nhiều hơn cái thiện thì đương nhiên cái khổ nhiều hơn cái sướng, cái vui; bắt buộc. Đó là luật vũ trụ, không phải của Phật giáo, không phải của lời Phật. Đó là quy luật vũ trụ. Khi sống bằng tâm xấu nhiều quá thì cái khổ, buồn phải nhiều hơn. Bắt buộc.

Thấy vậy mới tin Phật như lời ngài Xá Lợi Phất. Con tin Phật do con thấy, do con thực nghiệm, rồi do con thực chứng, niềm tin đó không phải do vay mượn từ người khác.

Đức Phật là bậc đại giác, Ngài đi hỏi một bậc đại giác khác là ngài Xá Lợi Phất. Ngài hỏi ngài Xá Lợi Phất có tin chuyện đó không. Ngài muốn ngài Xá Lợi Phất xác định cho đại chúng. Ngài biết là câu trả lời của ngài Xá Lợi Phất trở thành là lời vàng, khuông thước tiêu chuẩn cho hậu thế đời sau. Ngài biết chắc luôn.

Bài kinh này là 1 trong 10 một người Phật tử hoặc không phải Phật tử phải biết khi tìm đến Phật pháp nói riêng và tìm đến tinh hoa tuệ giác của thành hiền ba đời mười phương nói chung. Tất cả câu nói hay ho, kinh điển của thế giới, không riêng gì Phật giáo đều phải được mình thể nghiệm, thân chứng, thật chứng, thực nghiệm. Chứ không thể sống nhởn nhơ như trẻ con cắm đầu hưởng thụ, rồi tới một ngày phát hiện ung thư run bắn lên.

Chúng ta tin hay không thế giới vẫn như vậy. Bản chất, cấu trúc, vận hành nó vẫn như vậy.

Các phương tiện công nghệ chỉ là điều kiện, phương tiện giúp mình nhận thức thôi; chứ không phải giúp mình tạo ra thế giới khác. Vẫn là thế giới đó.

Nếu nói rốt ráo, chúng ta hoàn toàn không có thời gian cho bất cứ cái gì ngoài ra 2 nhu cầu: Kiếm sống nuôi dưỡng tấm thân vật chất và trưởng dưỡng đời sống tâm linh. Ngoài 2 cái đó ra chúng ta không có thời gian làm giàu, chúng ta chỉ có thời gian nuôi sống mình & nuôi lớn đời sống tinh thần, tâm linh chứ chúng ta không có thời gian cho việc thứ 3. Tại mình không tin Phật. Thời gian mình không nhiều. Cơ hội trở lại thân người trong điều kiện tâm sinh lý như hiện tại, không đau nhức, đủ minh mẫn, được ngồi dở từng trang kinh Phật mà đọc, chỉ chừng đó thôi. Trở lại trong hình hài tương đối khoẻ mạnh, tương đối thôi, trong một điều kiện vật chất tương đối đủ để mình bình tâm, tư duy và sống như lời Phật. Chỉ riêng chừng đó thôi thì trong ngàn tỷ kiếp sống chúng ta chỉ được 1, 2 lần thôi. Chúng ta không tin chuyện đó.

Nếu chúng ta biết thế giới sinh vật khiếp lắm. Có bao nhiêu thứ động vật trên hành tinh này, lớn và bé, có những loài mình không thấy bằng mắt thường, trên bờ, dưới nước, trên đất, trong cỏ, bao nhiêu loài; nhân loại được bao nhiêu? 8 tỷ ít lắm, đếm được mà. 100 tỷ chưa là gì hết với con số chúng sinh trên hành tinh này chứ đừng nói vô lượng vụ trụ, chỉ riêng hành tinh này con số 100 tỷ chẳng là gì hết. Chứ đừng nói 7-8 tỷ của nhân loại, con số đó nhỏ xíu. Con số đó trong vũ trụ chẳng là gì hết. Chưa kể trong số 7, 8 tỷ sống cho ra người không nhiều. Như tôi nói làm người có mấy điều kiện căn bản: Điều kiện giáo dục, điều kiện về y tế, điều kiện đi lại, điều kiện truyền thông, điều kiện di chuyển mới tạm gọi sống như con người.

- Điều kiện y tế là Bệnh viện, bác sĩ, phòng mạch mình muốn đi đâu mình đi. Phương tiện nào tốt nhất, tiên tiến nhất mình đều có thể chạm tới. Đi nhổ răng mà không có tiền mà. Răng nhức chỉ biết ngậm muối, ngậm vỏ sung, vỏ so đũa là chết rồi.
- Điều kiện giáo dục là Phải có khả năng bước vào giảng đường đại học, bước ra với mảnh bằng. Phải có khả năng lấy bằng đại học ở trường nào mình muốn.
- Điều kiện về đi lại: muốn đi đâu mình đi, phương tiện nào cũng được mình đều có khả năng sờ chạm.

- Điều kiện truyền thông: Sách báo nào mình cũng có thể sờ chạm được. Rất nhiều người trên hành tinh này họ không biết Phật pháp vì họ không có điều kiện đó, các vị biết không? Họ không có điều kiện về internet, laptop, iPad, iPhone,... giờ này còn xài phone cùi bắp thì thử hỏi làm sao sờ chạm kho tàng kinh sách mênh mông trời biển trên internet.

Chỉ riêng 4 cái đó mình không có. 8 tỷ người có bao nhiêu phần trăm có mấy điều kiện này. Đừng tưởng có thân người là ngon. Có thân người trong điều kiện, hoàn cảnh thế nào. Khi xét chỗ đó mới thấy điều ngài Xá Lợi Phất nói rất đáng nghĩ ngợi, thấm thía. Toàn bộ những gì mình tin Phật là hoàn toàn dựa vào những điều kiện mình có. Những phương tiện, những điều kiện, những nền tảng tâm thức, nền tảng tâm sinh lý, những nền tảng về giáo dục gia đình, học đường, bối cảnh xã hội, tình trạng sức khoẻ, não trạng, tâm trạng, thể trạng,... những cái đó nó quyết định chuyện mình tin, hiểu, thực hiện bất cứ điều gì. Tin khác, hiểu khác, mà thực hiện nó khác. Không phải dễ đâu.

Tôi biết nhiều người muốn xuất gia, muốn lắm, họ lên Facebook thấy hình ảnh chủa chiền, tăng ni, lễ lạt, họ sướng lắm. Nhưng tôi xin mời em vào chùa một ngày không lễ lạt, cạo đầu trọc lóc, khoác lên cái áo đi, ở chùa vào ngày không có lễ lạt, không có Phật tử lui tới, quét dọn, chùi cầu, rửa chén, nghiên cứu kính sách, những ngày đói, những buổi sáng buổi chiều buổi khuya đói bụng không có gì nhét vào, những đêm mưa một mình, dầu giữa làng hay trên núi, thử đi, ở 1 năm cho biết mùi. Đâu phải dễ. Rất là khó. Rất nhiều người muốn xuất gia nhưng bao nhiêu điều kiện không cho phép. Đó là chỉ riêng điều kiện vật chất; rồi sức khoẻ, rồi tài chánh. Nếu nói bạt mạng thì tu không cần nhưng nói thật thà một tí người thiếu phước vật chất khó tu lắm. Bị bệnh không có tiền mua thuốc uống, muốn xê dịch đi học đạo, nghe pháp không có, đừng nói dóc tu không cần vật chất; sai. Có rồi buông, tốt; nhưng không có nó lại khác; hai cái này khác nhau nhiều lắm. Có rồi buông nó khác. Như ngài Xá Lợi Phất, ngài Anan, Ca Diếp, thái tử Tất Đạt, người ta có người ta buông nó dễ lắm, chứ thứ mà không có khổ lắm.

Tất cả những thứ đó cho thấy rằng: Phương tiện, điều kiện, môi trường hoàn cảnh rất quan trọng. Niềm tin mình phải có từ sự thực tập, thực nghiệm, thực chứng. Muốn thực tập phải có kiến thức, có kiến thức có nhận thức. Mình thiếu tùm lum hết. Trong lòng chậu, chuồng cũi nhận thức của mình, môi trường giáo dục, tình trạng sức khoẻ, tình trạng tài chánh, bối cảnh gia đình, bối cảnh xã hội, tình trạng đất nước, tình trạng xã hội, …tất cả những cái này làm nên lồng chậu, chuồng cũi nó giam nhốt khả năng tư duy của mình. Tin tôi đi.

Mình không để ý cái đó.

Mình cứ nghĩ mình biết đọc biết viết, biết 1-2 ngôn ngữ, có internet tưởng đủ rồi. No. Trên nền tảng nhận thức của người Hồi giáo, họ nhìn thế giới không giống người Cơ Đốc; trên nền tảng tâm linh người Cơ Đốc họ không giống nền tảng tâm linh người đạo Phật; Ấn giáo, Do Thái giáo,… Mà trong số người nói là thờ Phật, Phật giáo Mông Cổ không giống Phật giáo Tây Tạng, Phật giáo Tây Tạng không giống Phật giáo Trung Quốc, Nhật Bản, Việt Nam,

Nepal, … Không. Mỗi đất nước có nền tảng. Thậm chí ngôn ngữ mình tiếp cận để nghiên cứu đạo Phật cũng quyết định một phần rất lớn trong chuyện anh tìm hiểu lời Phật. Tin tôi đi.

Kumaravadivelu một học giả người Mỹ gốc Ấn Độ có nói thế này: Ngôn ngữ là phương tiện, công cụ tư duy, chính nó phản ánh trung thực phương thức tư duy của một dân tộc. Một ngôn ngữ có văn phạm hay không có văn phạm, chữ Grammar dùng ngôn ngữ Âu Mỹ thôi, chứ mình dùng ở ngôn ngữ châu Á rất khó. Có những ngôn ngữ cứ ráp vô mà nói, chứ có văn phạm, không có chia, không có số ít,không có số nhiều, không có nam tính nữ tính trung tính; còn thời gian thì cực kỳ mơ hồ không có quá khứ hiện tại vị lai, quá khứ gần, quá khứ xa, quá khứ xác định, quá khứ không xác định, tương lai gần, tương lai xa, tương lai xác định và tương lai không xác định, hiện tại xác định, hiện tại bất định,.. mấy cái đó quan trọng lắm. Ngôn ngữ có chia, có số ít số nhiều, có thời gian, có phái tính quan trọng lắm. Những ngôn ngữ đó người suy nghĩ nó khả năng suy nghĩ khác những ngôn ngữ mình không chia, tôi gọi là những ngôn ngữ dễ dãi, cứ ráp vô mà nói thôi.

Tôi ăn cơm, thì chữ “ăn” đó không có cần số ít, số nhiều; không cần quá khứ hiện tại vị lai; cái “cơm” không cần chia; trong khi tiếng Pali có, chữ “cơm” có chia. Cơm trong nồi viết khác; tôi ăn cơm viết khác, tôi lấy cơm, tôi làm hồ tôi dán giấy, tôi dán giấy bằng cơm nguội chữ “cơm” đó viết khác. Còn tôi ăn cơm, chữ cơm viết khác; mà tôi nấu cơm rồi sạn trong cơm, chữ cơm đó viết khác.

Chỉ riêng ngôn ngữ thôi, ngôn ngữ mình sử dụng. Mặc dù suy nghĩ bằng đầu đâu đâu phải cái miệng nhưng ngôn ngữ mình sử dụng ảnh hưởng trật tự logic mình suy tư. Người Nga, người Đức, người Hy Lạp suy nghĩ chặt chẽ vì ngôn ngữ họ có chia.

Rồi bối cảnh xã hội, môi trường gia đình, bối cảnh gia đình, khả năng học thức của mình; Chưa kể, vào chùa, sư phụ mình gặp là ai, nguồn kinh sách nào mình tiếp xúc đầu tiên? Đa phần Phật tử tôi biết, nói tới Nam Tông có 2 cuốn họ biết: Đức Phật và Phật pháp và Kinh Pháp cú thôi. Kinh Tạng họ không nhắc tới, họ đọc không hiểu.

Có một cái hiểu lầm cực kỳ lớn: Ai cũng nói Kinh Pháp Cú là tinh hoa của Phật pháp. Tôi không dám nói họ nói sai vì kinh Pháp cú là lời Phật mà, nhưng nói đó là tinh hoa thì kẹt quá. Vì nguyên một bộ đại tạng người ta mênh mông. Quý vị nghĩ đi, trong một hoa viên, một công viên quốc gia to đùng, tôi chọn riêng một cây sưa, cây gió bầu tôi nói đây là tinh hoa công viên quốc gia, có phải ba trợn không? Đồng ý cây gió bầu nó cũng quý thiệt, nhưng nó không phải là tinh hoa cốt lõi của nguyên Cúc Phương, Cát Tiên. Amazon nó mênh mông lắm, tự mình chọn riêng cây danh mộc đắt tiền nói nó là danh hoa thì không.

Tại sao tôi lôi chuyện này ra nói? Để cho thấy : Điều kiện, phương tiện tiếp cận càng nghèo thì khả năng nhận thức nghèo theo.

Người sư phụ đỡ đầu, những cuốn sách đầu tiên mình đọc khi vào đạo Phật, phương tiện, điều kiện sống, làm việc, nghiên cứu của mình, bạn bè mình thường tiếp xúc, thời tiết, khí hậu, ăn uống... Làm nên môi trường mình tiếp cận Phật pháp. Và sau cùng, dựa tất cả điều kiện đó chúng ta có nền tảng nhận thức, nền tảng tư duy yếu mạnh, sáng tối khác nhau. Chúng ta có nhiều cách tin Phật:

- Tin rồi để đó.
- Tin mà Ngài trở thành ngọn đuốc soi đường.
- Tin mà lời Ngài trở thành nguồn sống, hơi thở, dưỡng khĩ là toàn bộ cuộc đời của mình. Niềm tin đó khó lắm.

Còn kiểu tin lâu lâu nhớ lần, niềm tin đó dễ lắm. Còn tin Ngài như tin mặt trời, tin lợi ích của ánh nắng, lợi ích của dưỡng khí, lợi ích của nước sạch tin như vậy đó mới xài được; Tin Phật như lợi ích của ánh nắng, của dưỡng khí, của nước sạch, của cây cỏ hoa lá, tin vào ý nghĩa con ong, của những lần thụ phấn, tin như vậy đó, tin giá trị con ong; tin lợi ích của từng lá cỏ trên hành tinh. Tin ý nghĩa lá phổi của từng gốc cây trên mặt đất này. Tin Phật phải tin cỡ đó.

Đằng này mình thấy không cần thiết, lâu lâu buồn, khổ quá, sợ quá nhớ Phật một tí. Cái đó xài không được. Cái niềm tin đó gọi là paresaṁsaddhāya – Tin bằng thứ niềm tin vay mượn, xài không được.

Còn nói mình là hành giả, mình đi Pa Auk, đi Shwe Oo Min, đi U Pandita, tôi không tin. Đi ít bữa, không có nền tảng giáo lý ít bữa nó buông. Chưa kể bao nhiêu hoang mang, nghi hoặc, cái đó mới ngại.

Kẻ chống mình không hiểu gì về mình không nguy bằng thứ biết ba mớ trong hàng ngũ nội bộ của mình. Sau này chính những người chống đối triệt để đối với pháp môn Tuệ quán chính là những hành giả mà hôm nay tôi gọi là lơ tơ mơ. Họ không học giáo lý, họ tin vào đức Phật, pháp môn Tứ Niệm Xứ một cách rất buồn cười. Họ không có nền tảng nhận thức; mai này gặp ông Tư bà Tám, ông thầy bà cô, nước sôi nước lạnh, đạo chuối đạo khoai họ bỏ Phật dễ như trở bàn tay; Và, chính họ quay lại cắn ngược lại đạo Phật lúc đó mới mệt; Họ nói họ tu 30 năm, theo thiền sư này thiền sư kia. Vấn đề không phải thiền sư, vấn đề không phải là pháp môn mà vấn đề bản thân họ. Họ không có nền tảng giáo lý .

Cho nên, hôm nay, chuyện đầu tiên đối với mình - Mình phải trang bị một khả năng kiến thức, nhận thức, thực tập. Đối với người hoằng pháp thì chùa chiền, đạo tràng quan trọng, nhưng cái quan trọng hơn là đào tạo đội ngũ nhân sự có kiến thức Phật pháp. Chạy theo thầy bằng cảm tính, cảm xúc thì… Chẳng hạn như hôm nay chúng ta vào facebook rất nhiều thần tượng trên đó, những người giờ đang nắm giữ cảm xúc, tâm trạng của vô số Phật tử, nhiều lắm luôn.

Tôi xin nói một chuyện rất là dễ bị ném đá, đó là : Phật tử mình dễ dãi lắm. Chúng ta dễ, sớm hài lòng với sư phụ mì ăn liền với những bài giáo lý dễ dãi, an toàn, dạy làm người, đời sống xã hội, đạo nghĩa vợ chồng rồi lụm lặt vài câu danh ngôn thế giới. Nếu là Phật tử thờ Phật trên đầu mà hài lòng với những đề tài an toàn không ai bắt lỗi mình được, cũng không cần nghiên cứu nhức đầu chi, không cần kiến thức chuyên môn tôi gọi là những đề tài an toàn. Sư phụ an toàn, đệ tử đỡ nhức đầu, thấy ham thiệt, lên mạng nói ba câu dễ hút khách mấy câu không cần kiến thức chuyên môn.

Trong khi Phật pháp thứ thiệt chỉ câu: Mọi hiện hữu là khổ, Thích trong khổ là đầu tư khổ, Muốn hết khổ đừng thích trong khổ nữa; Ba câu này là phải học giáo lý, không nói như con két được. Thứ sư phụ dễ dãi cứ nói lan man cho đám đệ tử hài lòng, cuối cùng có một ngày

khi va chạm, đập mặt vào sự cố sự kiện đổ máu, lúc đó mới thấy Phật pháp không phải những vấn đề dễ dãi. Phải học u đầu sứt trán mới được.

Không phải tôi doạ. Phải u đầu sứt trán mới hiểu được lời Phật. Còn chuyện người xưa không biết gì Phật pháp họ nghe một câu họ đắc thì tôi xin các vị nhớ: Họ là ai, sư phụ họ là ai. Thời đó đức Phật còn. Ngài Xá Lợi Phất, ngài Anan, ngài Ca Diếp còn, nó khác.

Còn mình giờ thì không, thích sư phụ mì ăn liền với những giáo lý an toàn dễ dãi thì đừng trách niềm tin mong manh, thiếu máu, niềm tin chớp mắt, ilay lắt, rơi rụng.

Bài kinh này rất quan trọng cho những người tìm đạo.

Trong đây có mấy cái tôi định nghĩa rồi nên tôi không định nghĩa nữa.

Đức Phật Ngài hỏi ngài Xá Lợi Phất có tin Tín – Tấn – Niệm – Định – Tuệ khi được tu tập ngon lành có thể dẫn đến giải thoát hay không? Ngài nói đức Phật: Con tin, nhưng niềm tin đó là do con, con thấy:

- Phải có Chánh Tín – niềm tin có trí tuệ mới dẫn đến Giải thoát.
- Chỉ Tinh Tấn trên nền tảng Chánh Tín, trí tuệ thì tinh tấn đó mới dẫn đến Giải thoát.
- Niệm phải dựa trên nền tảng giải thoát, trên nền trí tuệ thì niệm đó mới xài được.
- Định là khả năng tập trung tư tưởng, khả năng đó phải được thực tập trên nền tảng, lý tưởng giải thoát dưới sự chỉ đạo của Chánh Tín, Trí Tuệ.
- Tuệ, có nhiều cách định nghĩa, nhưng cách đức Phật thường nói là Nhận thức được rằng: Mọi thứ do duyên mà có, có rồi phải mất đi – Trong kinh, trong Chú giải gọi là trí thấy tánh Sanh Diệt. Trí thấy tánh Sanh Diệt là sao? Là thấy mọi thứ do Duyên mà nó có mặt, rồi cũng do Duyên mà nó mất đi, chớp – tắt, chớp – tắt; Cái đó gọi là trí. Trí là hiểu bao chuyện trên đời nhưng cái cao nhất là thấy mọi thứ chỉ là chớp, tắt do các duyên. Hết. Đó mới gọi là Trí.

Ngài Xá Lợi Phất xác định 5 cái này được tu tập đúng mức dẫn đến giải thoát. Niềm tin đó là niềm tin của người có trải qua thực tập, thực chứng.

Tôi nhắc lại lần nữa.

Bây giờ mình đang ok, tranh thủ chuẩn bị nhận thức và khả năng hành trì để chuẩn bị cho lúc mọi sự hoàn toàn đi ngược lai mong đợi của mình: Tuổi già, tai nạn, bệnh tật, cái chết; đến lúc tất cả những cái mình có bỏ mình hoặc mình bỏ nó. Nó không bỏ mình mình cũng bỏ nó.

Năm nay tôi u60. Giả định tôi sống 20 năm, thì thời điểm đáng sống còn 10 năm thôi, tới 70 thôi; sau 70 là 10 năm có cho vui thôi, đó là sống thọ. Cho nên, đó là lý do vì sao khi nãy tôi nói: Bài kinh sáng nay là 1 trong 10 bài kinh đầu tiên Phật tử phải biết khi tìm đến Phật giáo.

Ok. Chúc các vị một ngày vui./.